

Citaten uit de Evaluatie van het mestbeleid en twee Achtergronddocumenten

Rood en andere *lay-out* door Lowie

Janneke Klein, Joachim Rozemeijer, Hans Peter Broers en Bas van der Grift, 2011.

Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater Deelrapport B: Toestand en trends Deltares 1202337-000-BGS-0008

<http://www.deltares.nl/nl/actueel/nieuwsbericht/item/14212/waterkwaliteit-in-landbouwgebieden-moet-nog-beter>

p. 49 *Hoofdstuk conclusies*

Trends en mestbeleid: een causaal verband?

Uit de resultaten van het Meetnet Nutriënten Landbouw Specifiek Oppervlaktewater komt naar voren dat de **waterkwaliteit aan het verbeteren is**, maar ook dat er op **circa 75%** van de meetlocaties **nog niet aan de norm** voor N-totaal of P-totaal wordt voldaan. Uit de dalende trends die zowel voor N-totaal als P-totaal worden gevonden blijkt dat het mestbeleid **wel bijdraagt** aan het verlagen van concentraties in het landbouw specifieke oppervlaktewater (zie ook hieronder). De dalende trends zijn ook vastgesteld voor de zomer- en winterconcentraties afzonderlijk en voor de deelgebieden zand en klei.

Uit een statistische analyse van meetgegevens kan echter niet een causaal verband worden bewezen. Daarom is het nog steeds waardevol om in pilotgebieden via een combinatie van metingen en modellen de bewijskracht te vergroten. Ook de effecten van specifieke onderdelen van het mestbeleid (bijv. bemestingsvrije periode, bemestingsvrije bufferstroken, vanggewassen) kunnen alleen worden vastgesteld door in pilotgebieden zeer nauwkeurig te meten.

***

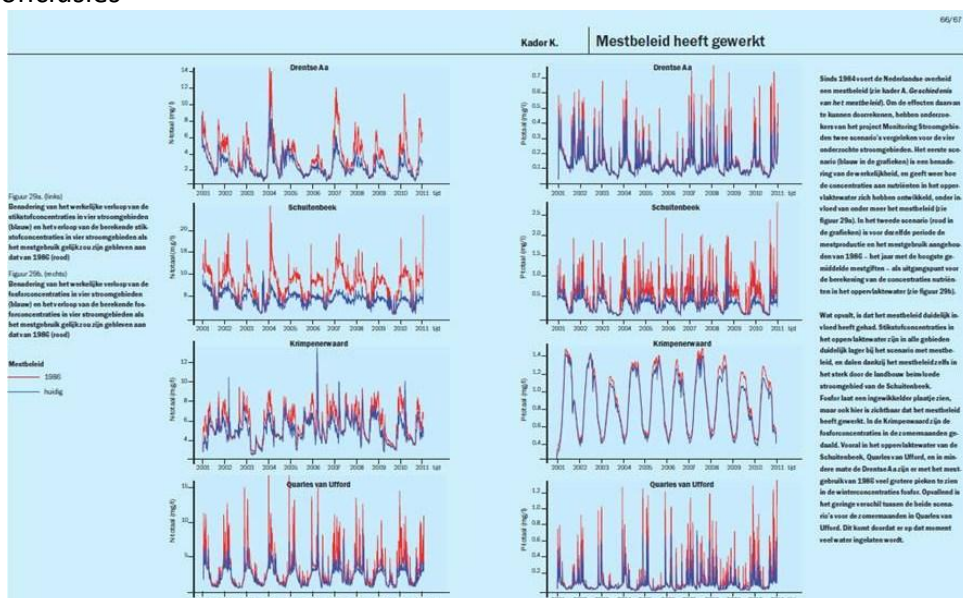
Martin Woestenburger en Dorothée van Tol-Leenders, 2011

Sturen op schoon water

Eindrapportage project Monitoring Stroomgebieden

http://webdocs.alterra.wur.nl/internet/corporate/prodpubl/boekjesbrochures/BoekSturen_op_schoon_water.pdf

Hoofdstuk conclusies

Benadering van de werkelijkheid, gemodelleerde situatie met handhaving mestgift 1985

p. 66/67

‘Wat opvalt, is dat het mestbeleid duidelijk invloed heeft gehad (**nou duidelijk?**)

Stikstofconcentraties in het oppervlaktewater zijn in alle gebieden **duidelijk lager** bij het scenario met mestbeleid, en **dalen** dankzij het mestbeleid zelfs in het **sterk** door de landbouw beïnvloede stroomgebied van de **Schuitenbeek**.

Fosfor laat een **ingewikkelder** plaatje zien, maar ook hier is zichtbaar dat het mestbeleid heeft gewerkt (**niet erg duidelijk**). In de Krimpenwaard zijn de fosforconcentraties in de zomermaanden gedaald (**nou gedaald?**). Vooral in het oppervlaktewater van de Schuitenbeek, Quarles van Ufford, en in mindere mate de Drentse Aa zijn er met het mestgebruik van 1986 veel grotere pieken te zien in de winterconcentraties fosfor. Opvallend is het geringe verschil tussen de beide scenario's voor de zomermaanden in Quarles van Ufford. Dit komt doordat er op dat moment veel water ingelaten wordt.’

Mijn analyse.

Stikstof verschil, maar het houdt niet over.

Fosfor: Quarles van Ufford -> inlaat oorzaak, Drentsche Aa vermindering zomerpieken, Krimpenerwaard stelt niet veel voor, Quarles van Ufford -> inlaat oorzaak.

Eigenlijk alleen verschil in Schuitenbeek, en om daar nu conclusies voor het werken van het generieke mestbeleid aan te hangen ???

Maar alle rapporten inclusief PBL verwijzen naar dit ‘bewijs’ dat het mestbeleid heeft gewerkt.

***

Jaap Willems en Marian van Schijndel

Evaluatie Meststoffenwet 2012

Syntheserapport

<http://www.pbl.nl/sites/default/files/cms/publicaties/pbl-2012-evaluatie-meststoffenwet-2012-bevindingen-847.pdf>

Noot Lowie: Wat voorzichtiger en genuanceerder van toon dan de bovengenoemde achtergronddocumenten.

P 7

Sinds het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw vertonen de **nutriëntenconcentraties** in zowel het grondwater als het oppervlaktewater een **dalende trend**. Deze trend zet zich **na 2003** echter **niet** duidelijk door.

De verbetering van de grondwaterkwaliteit in de periode 1990-2003 is grotendeels in lijn met de daling van het stikstofoverschot; zij kan dus mede worden toegeschreven aan het mestbeleid. **De verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit daarentegen is vooral het gevolg van maatregelen bij andere bronnen, zoals de rioolwaterzuiveringen en de industrie.**

p. 7

Tussen 2006 en 2010 is er geen duidelijke trend in de verbetering van de waterkwaliteit waar te nemen.

p. 7

De modelberekeningen geven aan dat het **mestbeleid ook na 2010 nauwelijks tot een verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit zal leiden**. De effecten van het mestbeleid op de fosforbelasting van het oppervlaktewater zullen pas op langere termijn merkbaar zijn; dit komt door de grote fosfaatvoorraad in de bodem.

Noot Lowie: Hier staat impliciet dat ook voor 2010 het mestbeleid niet tot een verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit heeft geleid.

p.7

Noch de huidige gehalten van fosfaat en organische stof in landbouwgronden, noch de waargenomen trends wijzen erop dat het gevoerde mestbeleid de bodemvruchtbaarheid van de landbouwgrond in Nederland heeft aangetast. Ook in de nabije toekomst zal een lagere fosfaatgift bij evenwichtsbemesting naar verwachting geen problemen veroorzaken voor de bodemvruchtbaarheid.

p.7

Voor de meeste gewassen is de gemiddelde opbrengst in de periode 1994-2010 gestegen. Slechts voor een relatief gering areaal van enkele akkerbouwgewassen neemt de productie af. Een relatie met het mestbeleid lijkt hier niet te bestaan

p. 8

Het voorgenomen mestbeleid biedt kansen, maar vermindering van de milieubelasting is onzeker

p. 8

Risico's voor het milieu ontstaan vooral als mestverwerking te duur blijkt te zijn en er geen extra export kan plaatsvinden: de hoge mestafzetkosten leiden dan tot meer fraudedruk en daarmee tot grotere milieurisico's. En na afschaffing van de melkquota en de productierechten (regels voor de beheersing van de mestproductie van varkens en pluimvee), zal vanaf 2015 de fraudedruk en daarmee het milieurisico nog groter worden. Er moet extra mestverwerking dan wel -export komen om een eventuele groei van de veestapel op te kunnen vangen. Daardoor zullen de kosten voor de veehouderij toenemen, en daarmee de fraudedruk. Maar ook wanneer de veedichtheid op regionale schaal toeneemt, zijn er risico's voor het milieu, tenzij extra (dure) maatregelen worden getroffen.

p. 9

Vanuit deze **richtlijnen**, zoals de **KRW**, kunnen echter **geen aanvullende maatregelen** aan de land- en tuinbouw worden opgelegd. Dit is een uitvloeisel van de in 2007 aangenomen **motie-Van der Vlies c.s.**, bedoeld om een extra lastenverzwaring voor de agrarische sector te voorkomen. Naast het generieke mestbeleid om de belasting van het grond- en oppervlaktewater aan te pakken, worden in de regionale stroomgebiedbeheerplannen van de KRW aparte maatregelenpakketten opgenomen die ingrijpen op de hoge nutriëntenconcentraties in het oppervlaktewater.

p. 12

In de periode **2006-2010 steeg de berekende hoeveelheid dierlijke mest** (uitgedrukt in fosfaat) die op de mestmarkt kwam, met **13 procent**.

p. 13

De schatting is dat er in Nederland in 2010 een **niet-plaatsbaar mestoverschot is van circa 6 miljoen kilogram fosfaat**. Het is niet duidelijk of deze mest in 2010 in opslag is gebleven of dat deze, in strijd met de regels, toch is uitgereden

p. 14

Tussen 2006 en 2010 is de mestverwerkingscapaciteit toegenomen van 5 procent van de fosfaatproductie tot 12 procent. Het grootste deel hiervan komt voor rekening van de pluimveemestverbranding in Moerdijk, die in 2008 is geopend (tabel 1).

(Maar dat geeft weer een hoge CO2 uitstoot)

p. 14

Voor **drijfmest** afkomstig van **varkens en runderen** bestaat nog maar **weinig verwerkingscapaciteit**. Deze bedraagt **enkele procenten** van de fosfaatproductie van deze dieren.

p. 16

De directe effecten van het mestbeleid zijn lastig aan te tonen

p. 16

Voor wateren waarvan de kwaliteit door de landbouw wordt beïnvloed, is er een speciaal meetnet opgezet. Uit dit meetnet blijkt dat de nutriëntenconcentraties over de gehele periode 1990-2010 zijn gedaald. Deze daling voltrok zich vooral tussen 1990 en 2000, en is kleiner dan de daling die uit de algemene meetnetten blijkt, waarin ook effecten van andere bronnen worden gemeten.

Voor de periode na 2000 is geen duidelijke trend waarneembaar.

p. 16

Er zijn aanwijzingen dat het sinds 1990 gevoerde mestbeleid een positief effect heeft gehad op de waterkwaliteit. Dit blijkt vooral uit de afname van de piekconcentraties stikstof en fosfor in veel regionale wateren, ook benedenstrooms.

Noot: Kijk -> 'er zijn aanwijzingen'! Dat is tenminste eerlijke taal.

p. 16

Het blijkt lastig om uit de monitoringgegevens een directe relatie af te leiden tussen het mestbeleid en de verbetering van de waterkwaliteit. De waterkwaliteit reageert veel trager en indirecter op het mestbeleid dan op andere bronnen. De bufferende werking van de bodem, vooral van fosfor, vertraagt en maskeert de reactie.

p. 16/17

Doordat de industrie, de huishoudens en de rioolwaterzuiveringsinstallaties als emissiebron van stikstof en fosfor succesvol zijn gesaneerd, wordt de kwaliteit van het oppervlaktewater nu vooral bepaald door de af- en uitspoeling van nutriënten in het landelijk gebied. De belasting vanuit huishoudens en rioolwaterzuiveringen is sinds 1985 gedaald met 40 procent voor stikstof en met 75 procent voor fosfor. Deze afname is aanzienlijk groter dan die van de af- en uitspoeling vanuit het landelijk gebied, die met 25 procent (stikstof) en 10 procent (fosfor) daalde.

Noot Lowie: de industrie daalde met meer dan 90% in die periode)

p. 20

De kosten van het mestbeleid zijn globaal gelijk aan de maatschappelijke schade door stikstof

p. 20

Ondanks het hoogste stikstofoverschot in Europa, is het mestbeleid in Nederland minder streng dan in Denemarken en vergelijkbaar met Vlaanderen

p. 24/25

Dan volgen op p. 24 e.v. een aantal interessante aanvullende maatregelen, met name op technologische vlak en het sluiten van kringlopen. Met een verminderde veestapel wordt geen rekening gehouden. Aanrader is het partijprogramma van de Partij voor de Dieren.

- ✚ Verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater is mogelijk door een combinatie van financiële en technische maatregelen
- ✚ Consequente toepassing van criteria voor verplichte mestverwerking en aanscherping van handhaving vergroten de kans op oplossing van het mestoverschot
- ✚ Koppel het afschaffen van de productierechten aan de bewezen werking van het nieuwe stelsel
- ✚ Maak ambities om de voer-mestkringloop te sluiten concreet

Haarlem, 16 juli 2012

Lowie van Liere